

EUR-Alert! 2011 - I

Themanummer "Brussel I - verordening"

EUR-Alert! newsletter

Themanummer "Brussel I- verordening"

I. Waarom een nieuwsbrief?

De Europese wetgeving beïnvloedt meer en meer het privaatrecht. EU-verordeningen en richtlijnen zijn uitgevaardigd op het vlak van het procesrecht, het IPR, het familierecht, het handelsrecht, ... Daarnaast zijn er Europese regels die de samenwerking tussen de magistraten uit de verschillende lidstaten willen vergemakkelijken, door bijv. de bewijsverkrijging in het buitenland te vereenvoudigen. Elke magistraat wordt geacht deze regels, net als de Belgische rechtsregels, te kennen en toe te passen op grensoverschrijdende geschillen die hem worden voorgelegd.

Het opvolgen van alle Europese initiatieven op het vlak van het privaatrecht is niet evident. Deze nieuwsbrief wil de Belgische magistraat hierbij een helpende hand reiken. In de volgende nummers worden de krijtlijnen van de voornaamste Europese verordeningen toegelicht, met links naar websites voor wie meer informatie wenst, en met een korte bespreking van recente, relevante rechtspraak van het Hof van Justitie . Verder, en belangrijker, wil de nieuwsbrief "nieuws" brengen over het Europees privaatrecht: belangwekkende arresten van het Hof van Justitie, geplande wijzigingen aan bestaande wetgeving, nieuwe initiatieven, de interpretatie van de Europese regels door het Hof van Cassatie, ...

In dit eerste nummer staan de algemene bevoegdheidsregels centraal, zoals die volgen uit de Brussel I-verordening (ook wel EEX-verordening genoemd). Deze verordening is niet meer weg te denken uit de Belgische rechtspraktijk. Elke rechter, die wordt geconfronteerd met een internationaal getint geschil, moet zijn internationale bevoegdheid immers - zelfs ambtshalve - onderzoeken, en moet bijgevolg nagaan of hij op basis van de Brussel I-regels wel bevoegd is om kennis te nemen van dit geschil.

Veel leesplezier!

II. Krijtlijnen van de Brussel I-Verordening

A. De Brussel I-Vo (Verordening (EG) nr. 44/2001) regelt de bevoegdheid van de gerechten in burgerlijke en handelszaken. Daarnaast voorziet zij een eenvormige, vereenvoudigde procedure voor de erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen uit andere lidstaten (voor meer info over deze Vo: ctrl+ klik op volgende link: [Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken \("Brussel I"\)](#)). Deze verordening geeft zelf voorrang aan verdragen,

waarbij de lidstaten partij zijn, en die voor bijzondere onderwerpen specifieke bevoegdheidsregels voorzien (art. 71 Brussel I-Vo).

A.1. De Brussel I-Vo is van toepassing op grensoverschrijdende burgerlijke en handelszaken, met uitzondering van de staat en bekwaamheid, het faillissement, de sociale zekerheid en arbitrage. Voor een aantal van deze materies geldt een andere verordening: bijv. de insolventie-Vo voor insolventieprocedures (Verordening (EG) nr. 1346/2000 – voor meer info: ctrl+klik op [Insolventieprocedures](#)) en de Brussel *Ibis*-Vo voor echtscheiding (Verordening (EG) nr. 2201/2003 (voor meer info: ctrl + klik op [Bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen inzake huwelijkszaken en ouderlijke verantwoordelijkheid \("Brussel II"\)](#)).

A.2. Verder is vereist dat de verweerder gevestigd in een EU-lidstaat. De nationaliteit van partijen is irrelevant. Sinds 1 juli 2007 is de Brussel I-Vo, via een afzonderlijk verdrag, ook van toepassing wanneer de verweerder woonplaats heeft in Denermarken. Ten aanzien van verweerders, gevestigd in Noorwegen en Zwitserland, geldt het verdrag van Lugano (2007), waarvan de bepaling vrijwel identiek zijn aan die van de Brussel I-Vo (voor meer info: ctrl + klik op [De samenwerking met Zwitserland, Noorwegen en IJsland versterken: het Verdrag van Lugano \(2007\)](#)). De vorige versie van dit verdrag (verdrag van Lugano (1988)) geldt nog enkel ten aanzien van IJsland.

Deze woonplaatsvereiste geldt niet voor de exclusieve bevoegdheidsgronden van art. 22 Brussel I-Vo. Voor de toepassing van art. 23 Brussel I-Vo volstaat het dat één van de partijen (niet noodzakelijk de verweerder) zijn woonplaats in een EU-land heeft. Deze bevoegdheidsregels worden verder toegelicht onder B.

Is de Brussel I-Vo niet van toepassing, bijv. omdat de verweerder in de Verenigde Staten of China woont, dan geldt afdeling 4 van het Belgische IPR-wetboek (Wet van 16 juli 2004, *B.S.* 27 juli 2004).

A.3. Tot slot gelden de Europese bevoegdheidsregels enkel voor rechtsvorderingen ingesteld na 1 maart 2002. Oudere vorderingen vallen onder zijn voorganger, het EEX-verdrag van 1968.

B. Zodra vast staat dat de Brussel I-Vo van toepassing is, rijst de vraag naar de toepasselijke bevoegdheidsregel. Belangrijk om weten is dat de Europese bevoegdheidsregeling opgebouwd is rond een zogenaamde 'bevoegdheidsladder'. Zowel art. 12 IPR Wb. als art. 26 Brussel I-Vo vereisen dat de rechter deze regels ambtshalve toepast, ook indien de verweerder verstek laat gaan.

B.1. In de eerste plaats moet de gevatte rechter nagaan of er geen exclusieve bevoegdheidsgrond van toepassing is. Deze bevoegdheidsgronden gelden slechts voor een aantal, in art. 22 Brussel I-Vo, duidelijk omschreven gevallen, met name geschillen over zakelijke rechten op en de huur/verhuur van onroerende goederen (rechter van de lidstaat waar het onroerend goed is gelegen), de geldigheid/ nietigheid van vennootschappen (rechter van de lidstaat waar de vennootschap is gevestigd), de geldigheid van inschrijvingen in openbare registers (rechter van de lidstaat waar de registers worden gehouden), geldigheid van octrooien (rechter van de lidstaat op het

grondgebied waarvan de deponering of registratie is verzocht), en exequatur (rechter van de lidstaat van de tenuitvoerlegging).

Valt het geschil onder één van deze situaties, is de aangeduide rechter exclusief bevoegd zelfs indien partijen een andere rechter gekozen hebben (via een forumbeding) of ter zitting verklaren dat zij beide akkoord zijn met de bevoegdheid van een andere, door hen gevatte, rechter.

B.2. De tweede "trap" op de bevoegdheidsladder is de zogenaamde "stilzwijgende aanvaarding" van bevoegdheid (art. 24 Brussel I-Vo). Dit betreft de situatie waarin een verweerder verschijnt en een verweer ten gronde voert zonder de onbevoegdheid van de rechter op te werpen. Door op deze wijze te handelen wordt de verweerder geacht de bevoegdheid van de rechter te aanvaarden, zelfs al hebben partijen bijv. een andersluidende forumkeuze gemaakt.

B.3 Hierna volgen de beschermende bevoegdheidsgronden voor verzekeringszaken (arts. 8-14 Brussel I-Vo), consumentenovereenkomsten (arts. 15-17 Brussel I-Vo), en arbeidsovereenkomsten (arts. 18-21 Brussel I-Vo).

De bescherming ligt in het feit dat de zwakkere contractpartij (verzekerde, consument en werknemer) in principe enkel voor de rechtbank van haar eigen woonplaats kan worden gedagvaard, maar zelf wel een waaier aan mogelijkheden krijgt om haar tegenpartij (de verzekeraar, handelaar en werkgever) voor verschillende rechtbanken te dagvaarden. Afspraken over de bevoegde rechter zijn slechts in bepaalde gevallen mogelijk.

B.4. Volgende "trap" is de forumkeuze (art. 23 Brussel I-Vo): partijen kunnen zelf afspreken welke rechter zij bevoegd achten. Deze rechter moet geen band hebben met het geschil, maar wel de rechter van een EU-land zijn. Ook wordt dit akkoord maar aanvaard indien het forumbeding deel uitmaakt van een schriftelijke overeenkomst of een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst, beantwoordt aan een vorm die tussen partijen gebruikelijk is of geldt volgens de gebruiken van de internationale handel.

Is het akkoord geldig, dan is de hierin aangeduide rechter exclusief bevoegd om het geschil te beoordelen. Een dergelijke forumkeuze primeert bovendien op de nationale (dwingende) bevoegdheidsregels.

B.5 Tot slot zijn er de algemene bevoegdheidsgronden: de woonplaats van de verweerder (art. 2 Brussel I-Vo) of één van de bijzondere bevoegdheidsgronden, voorzien in art. 5 Brussel I-Vo. Deze bevoegdheidsgronden zijn gelijkwaardig: de keuze ligt bij de eisende partij.

Eén van de kernbepalingen van art. 5 is lid 1 dat de eiser in een contractueel geschil toelaat eveneens te vorderen voor de rechter van de plaats van uitvoering van de betwiste verbintenis (art. 5 lid 1.a). Deze plaats wordt voor twee type-overeenkomsten gedefinieerd in lid.1.b. Zo geldt t.a.v. een internationale koop van roerende goederen de plaats waar de goederen volgens het contract werden geleverd of geleverd hadden moeten worden. Ook de transnationale dienstverlening krijgt

een autonoom criterium: de internationale levering van diensten wordt geacht te zijn uitgevoerd op de plaats waar, volgens het contract, de dienst werd of had moeten worden geleverd.

Bevoegd voor de grensoverschrijdende onrechtmatige daad, is de rechter van de plaats waar het schadeverwekkend feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen. Ook een dreiging van een onrechtmatige daad volstaat bijgevolg om art. 5 lid 3 Brussel I-Vo toe te passen.

Andere bijzondere bevoegdheidsgronden gelden voor onderhoudsverplichtingen (art. 5 lid 2), de burgerlijke vordering in een strafprocedure (art. 5 lid 4) en geschillen inzake de exploitatie van een filiaal (art. 5§5).

B.6. Afzonderlijke bevoegdheidsregels gelden voor de voorlopige maatregelen (art. 31 Brussel I-Vo), de aanhangigheid en samenhang (arts. 27-30 Brussel I-Vo), de pluraliteit van verweerders (art. 6 lid 1 Brussel I-Vo), de vordering in vrijwaring (art. 6 lid 2 Brussel I-Vo) en de tegenvordering (art. 6 lid 3 Brussel I-Vo).

C. De Europese wetgever plant in 2011 een grondige wijziging van de Brussel I-Vo. Op 14 december 2010 heeft de Europese Commissie haar voorstel gepubliceerd (zie verder [Commission proposal \(COM\(2010\) 748/3\)](#)). Een aantal van de hierin opgenomen krachtlijnen zijn: 1) de afschaffing van het exequatur, 2) de uitbreiding van het toepassingsgebied van de verordening tot verweerders die buiten de EU zijn gevestigd, 3) een versterking van de werking van forumclausules, 4) het verbeteren van de relatie tussen de verordening en arbitrage, en 5) de uitbreiding van de bevoegdheidsregels inzake voorlopige maatregelen.

D. Recente arresten van het Hof van Justitie in verband met de Brussel I-Vo.

D.1. Het Hof van Justitie is bevoegd om de draagwijdte van de bevoegdheidsregels van de Brussel I-Vo verder toe te lichten, en maakt van deze bevoegdheid gretig gebruik. Een overzicht van de interpretatieve arresten, geveld na 17 juni 1997, is te vinden op <http://curia.europa.eu>. Na de taalkeuze kan worden gezocht op zaaknr., partijnaam of datum. Alternatief is het aanklikken van "rechtspraak" waarna een zoektocht mogelijk is op 'zaaknr.', 'partijen', 'materie' (in dit geval 'ruimte van vrijheid, veiligheid of rechtvaardigheid'), of 'zoektermen in tekst'. Oudere rechtspraak kan worden gevonden via EUR-lex op <http://eur.lex.europa.eu/nl/index.htm>.

Sinds de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon kan elke Belgische rechter – ook de rechter die niet in laatste aanleg zetelt – een prejudiciële vraag stellen aan het Hof van Justitie. Nuttige tips over deze prejudiciële procedure worden opgenomen in de volgende nieuwsbrief. Eerste tip is alvast: nagaan of de prejudiciële vraag nog niet door een andere rechter werd gesteld! (zie verder nr. D.7).

Wie in het algemeen op de hoogte wil blijven van de recente arresten van het Hof van Justitie (met een impact op Belgische wetgeving) kan zich inschrijven op de elektronische nieuwsbrief, verspreid

door de Nederlandstalige sectie van de pers- en voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie, via een e-mail naar Stefaan van der jeught@curia.europa.eu.

D.2. H.v.J. 25 februari 2010, C-381/08 (*Car Trim*)

In *Car Trim* heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat een overeenkomst tot levering van te vervaardigen of voort te brengen goederen moet worden gekwalificeerd als een "koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken" in de zin van **art. 5, lid 1.b EEX-Vo**, ook wanneer de koper daarbij bepaalde eisen met betrekking tot de verkrijging, de verwerking en de levering van deze goederen heeft gesteld, zonder dat hij de materialen heeft geleverd, en ook wanneer de leverancier aansprakelijk is voor de kwaliteit van het product en de conformiteit ervan met de overeenkomst.

Verder moet art. 5, lid 1.b Brussel I-Vo aldus worden uitgelegd dat bij een verzendingskoop de plaats waar de goederen krachtens de overeenkomst werden geleverd of geleverd hadden moeten worden, op basis van de bepalingen van de overeenkomst moet worden vastgesteld. Indien de plaats van levering niet kan worden bepaald zonder dat het op de overeenkomst toepasselijke materiële recht wordt toegepast, is deze plaats de plaats van de materiële overdracht van de goederen waarmee de koper op de eindbestemming van de verkooptransactie de feitelijke macht om over deze goederen te beschikken heeft verkregen of had moeten verkrijgen.

D.3 H.v.J. 11 maart 2010, C-19/09 (*Wood Floor*)

In *Wood Floor* verduidelijkt het Hof van Justitie hoe de plaats van uitvoering dient te worden ingevuld in geval van een grensoverschrijdende agentuur, waarbij de agent diensten in verschillende lidstaten heeft verricht. Hierbij beklemtoont het Hof van Justitie dat **art. 5, lid 1.b Brussel I-Vo** (en niet art. 5, lid 1.a Brussel I-Vo) eveneens van toepassing is indien de overeenkomst betrekking heeft op diensten die in verschillende lidstaten worden verricht. Het gegeven dat de diensten op een groot aantal plaatsen in verschillende lidstaten zijn verricht, doet hieraan geen afbreuk. Impliciet bevestigt het Hof van Justitie hierbij dat de activiteiten van een handelsagent wel degelijk als "diensten" in de zin van deze bepaling kunnen worden gekwalificeerd.

Verder is het Hof van Justitie van oordeel dat de handelsagent, en niet de principaal, de voor de handelsagentuur kenmerkende diensten levert, en dat, indien deze diensten in verschillende lidstaten worden verricht, nagegaan moet worden waar deze agent hoofdzakelijk zijn diensten verricht. In hoofdde dient hierbij te worden gekeken naar de contractuele bepalingen. Is de plaats van uitvoering niet contractueel vastgelegd of voorziet de overeenkomst verschillende plaatsen van uitvoering, dient te worden onderzocht waar de agent zijn activiteiten daadwerkelijk overwegend heeft uitgeoefend. Deze beoordeling wordt overgelaten aan de nationale rechter, die rekening kan houden met de "ter plaatse doorgebrachte tijd en het belang van de werkzaamheden die er zijn verricht" (Ro 40).

Kan deze plaats noch op basis van de bepalingen van de agentuurovereenkomst, noch op grond van de daadwerkelijke uitvoering van deze overeenkomst worden bepaald, is de woonplaats respectievelijk de plaats van vestiging van de handelsagent bevoegdheidsbepalend.

D.4 H.v.J. 4 mei 2010, C-533/08 (*TNT Express*)

Onder de voorwaarden bepaald in art. 71, lid 2 Brussel I-Vo verleent **art. 71, lid 1 Brussel I-Vo** in beginsel voorrang aan de bepalingen van een verdrag, afgesloten vóór de inwerkingtreding van de verordening en dat bijzondere regels bevat inzake de bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen.

In *TNT Express* beklemtoont het Hof van Justitie dat deze voorrang niet absoluut is. Zo mag de toepassing van de regels van een bijzonder verdrag, zoals in dit geval het CMR-verdrag, er niet toe leiden dat de werking van de interne markt, met het vrij verkeer van vonnissen, wordt verstoord. Concreet betekent dit dat uit art. 31 §3 CMR-verdrag, dat bepaalt dat een vonnis geveld in een verdragstaat uitvoerbaar is in een andere verdragstaat "zodra de aldaar ter zake voorgeschreven formaliteiten zijn vervuld", niet mag worden afgeleid dat de bevoegdheid van de rechtbank van de staat van herkomst – buiten in de gevallen voorzien in de Brussel I-Vo – mag worden onderzocht.

Wat de vragen tot uitlegging van art. 31 CMR-verdrag betreft, stelt het Hof van Justitie vast dat het enkel bevoegd is om verdragen, afgesloten door de Unie, te interpreteren. Het CMR-verdrag is evenwel afgesloten tussen lidstaten en derde staten, en valt bijgevolg buiten de bevoegdheid van het Hof.

D.5. H.v.J. 20 mei 2010, C-111/09 (*Ceská*)

Art. 24 Brussel I-Vo regelt de stilzwijgende aanvaarding van bevoegdheid: wanneer de eiser vordert voor een rechter van een lidstaat die volgens de bepalingen van de verordening niet bevoegd is, en de verweerder deze bevoegdheid niet betwist, wordt deze rechter bevoegd. In *Ceská* verduidelijkt het Hof van Justitie dat deze bevoegdheidsgrond voorrang heeft op de beschermende bevoegdheidsregels voor verzekeringszaken, opgenomen in afdeling 3 van hoofdstuk II (*zie de hierboven vermelde bevoegdheidsladder*).

Wordt een verzekeringsnemer, met miskenning van deze regels, door de verzekeraar gedagvaard voor een andere rechter dan deze van zijn woonplaats, en werpt de verzekeringsnemer geen exceptie van onbevoegdheid op, dan kan de gevatte rechter niet anders dan zich bevoegd verklaren.

D.6 H.v.J. 7 december 2010, C-585/08 en C-144/09 (*Pammer en Hotel Alpenhof*)

Luidens **art. 15, lid 1.c Brussel I-Vo** is één van de beschermde consumentencontracten, de "overeenkomst gesloten met een persoon die commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in de lidstaat waar de consument woonplaats heeft, of dergelijke activiteiten met ongeacht welke middelen richt op die lidstaat, of op meerdere staten met inbegrip van die lidstaat en de overeenkomst

onder die activiteiten valt". In de gevoegde zaken *Pammer en Hotel Alpenhof* geeft het Hof van Justitie – eindelijk – een aantal criteria om vast te stellen of een ondernemer, wiens activiteit op zijn internetsite (of op die van een tussenpersoon) wordt voorgesteld, zijn activiteiten "richt" op de lidstaat van de consument.

Voor het Hof van Justitie is hiervoor bepalend of uit de internetsites en de algemene activiteit van de ondernemer blijkt dat deze vóór de eventuele sluiting van de consumentenovereenkomst van plan was om handel te drijven met consumenten gevestigd in één of meer lidstaten, in die zin dat hij bereid was om met deze consumenten een overeenkomst te sluiten. Volgende factoren kunnen hiervan een aanwijzing vormen: "het internationale karakter van de activiteit, routebeschrijvingen vanuit andere lidstaten naar de plaats waar de ondernemer is gevestigd, het gebruik van een andere taal of munteenheid dan die welke gewoonlijk worden gebruikt in de lidstaat waar de ondernemer gevestigd is en de mogelijkheid om in die andere taal de boeking te verrichten en te bevestigen, de vermelding van een telefoonnummer met internationaal kengetal, uitgaven voor een zoekmachineadvertentiedienst die worden gemaakt om consumenten die in andere lidstaten woonplaats hebben gemakkelijker toegang te verlenen tot de site van de ondernemer of diens tussenpersoon, het gebruik van een andere topleveldomeinnaam dan die van de lidstaat waar de ondernemer gevestigd is, en de verwijzing naar een internationaal clientèle dat is samengesteld uit klanten die woonplaats hebben in verschillende lidstaten". Hierbij is het aan de nationale rechter om na te gaan of deze aanwijzingen voorhanden zijn.

Wel voegt het Hof van Justitie hieraan toe dat de loutere toegankelijkheid van de internetsite van de ondernemer of de tussenpersoon in de lidstaat waar de consument woonplaats heeft, niet voldoende is. Hetzelfde geldt voor de vermelding van een e-mailadres en andere contactgegevens of voor het gebruik van een taal of een munteenheid wanneer deze taal en/of een munteenheid gewoonlijk worden gebruikt in de lidstaat waar de ondernemer gevestigd is.

D.7. Overzicht van een aantal hangende prejudiciële vragen:

- waar is de "plaats waar het schadeverwekkend feit zich kan voordoen" in de zin van art. 5 lid 3 Brussel I-Vo in het geval van (dreigende) schendingen van persoonlijkheidsrechten door de inhoud van een website (zaak C-509/09)
- is de plaats van uitvoering van een verbintenis bij een koop-verkoop van roerende goederen in de zin van art. 5 lid 1.b Brussel I-Vo, de plaats van de eindbestemming van de koopwaar dan wel de plaats waar de verkoper, volgens het toepasselijke materiële recht, zijn leveringsplicht vervult (zaak C-87/10)
- is een forumbeding dat in een communautaire keten van overeenkomsten tussen de fabrikant van een zaak en een koper is overeengekomen conform art. 23 Brussel I-Vo ook bindend voor de latere verkrijger, en zo ja, onder welke voorwaarden (C-543/10)

III. Nieuwe wetgeving op komst inzake Europees privaatrecht

- De **Verordening inzake onderhoudsverplichtingen** (Verordening (EG) nr. 4/2009 van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen), is gepubliceerd op 10 januari 2009 ([EUR-Lex - 32009R0004 - NL](#)). Deze verordening is van toepassing op onderhoudsverplichtingen die voortvloeien uit familiebetrekkingen, bloedverwantschap, huwelijk of aanverwantschap. Zij bevat bevoegdheidsregels, regels inzake het toepasselijk recht (waarvoor wordt doorverwezen naar het Haagse Protocol van 23 november 2007 (<http://www.hcch.net/upload/conventions/txt38en.pdf>), en regels voor de erkenning / tenuitvoerlegging van beslissingen inzake onderhoudsverplichtingen.

Deze verordening die, wat onderhoudsgeschillen betreft de Brussel I-Vo vervangt, treedt in werking op 18 juni 2011 op voorwaarde dat op dat ogenblik het Haagse Protocol van 2007 in de Gemeenschap in werking is.

- De **Rome III-Vo** (Verordening (EU) nr. 1259/2010 van 20 december 2010 tot nauwere samenwerking op het gebied van het toepasselijke recht inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed) is gepubliceerd op 29 december 2010 ([EUR-Lex - Eenvoudige zoekactie](#)), en treedt op 21 juni 2012 in werking in België, Bulgarije, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Italië, Letland, Luxemburg, Hongarije, Malta, Oostenrijk, Portugal, Roemenië en Slovenië.

IV. Goed om weten

- Op 31 juli 2007 is de **Rome II-Vo** (Verordening (EG) nr. 864/2007 – voor meer info: ctrl + klik op [Niet-contractuele verbintenissen - verordening "Rome II"](#)), die eenvormige verwijzingsregels voorziet voor niet-contractuele verbintenissen, gepubliceerd in het Publicatieblad. Discussie bestaat over het temporeel toepassingsgebied van deze verordening. Zo bepaalt art. 31 dat de Rome II-Vo van toepassing is op gebeurtenissen na de inwerkingtreding (zijnde 31 juli 2007), terwijl art. 32 voorziet dat de verordening "met ingang van 11 januari 2009" van toepassing is. De vraag rijst dan ook of de rechter, die na 11 januari 2009 wordt gevat, deze verwijzingsregels moet toepassen op schadegevallen die zich hebben voorgedaan tussen 31 juli 2007 en 11 januari 2009. De Engelse High Court heeft op 6 november 2010 deze vraag voorgelegd aan het Hof van Justitie. Hopelijk volgt er snel duidelijkheid...

- Op 17 februari 2011 heeft het Hof van Justitie voor het eerst een interpretatief arrest geleverd over de **bewijs-Vo** (Verordening (EG) nr. 1206/2001 – voor meer info: ctrl + klik op [Bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken](#)). Deze verordening laat het gerecht van een lidstaat toe een rechtstreeks verzoek te richten aan een gerecht uit een andere lidstaat om daar een bepaalde onderzoeksmaatregel (het horen van getuigen, de aanstelling van een deskundige) uit te voeren. De uitvoering van dit verzoek dient binnen de 90 dagen, volgens de nationale wet van het aangezocht gerecht, te gebeuren (art. 10 §1-2) en geeft in beginsel geen aanleiding tot de terugbetaling van rechten of kosten (art. 18 §1).

In *Werynski* (zaak C-283/09) heeft het Hof van Justitie de regels van deze verordening toegepast op een verzoek van een Poolse rechter aan zijn Ierse collega tot het houden van een getuigenverhoor in Ierland. De Ierse rechter weigerde op dit verzoek in te gaan zolang de – volgens de Ierse wet verschuldigde – getuigenvergoeding niet was voldaan. Met verwijzing naar de arts. 14 en 18 Bewijs-Vo bevestigt het Hof van Justitie evenwel uitdrukkelijk dat een verzoekend gerecht niet verplicht is om een voorschot op de getuigenvergoeding aan het aangezochte gerecht te betalen of om de aan een verhoorde getuige betaalde vergoeding terug te betalen. Luidens art. 18 §2 bestaat er immers enkel een terugbetalingsverplichting voor vergoedingen betaald aan deskundigen en tolken, kosten veroorzaakt door de uitvoering van het verzoek in een bijzondere vorm, en kosten veroorzaakt door het gebruik van communicatietechnologie.

Het gegeven dat, volgens het Ierse recht, het getuigengeld door de partijen dient te worden betaald, en bijgevolg niet als een gerechtskost wordt beschouwd, is irrelevant. De begrippen uit de bewijs-Vo dienen autonoom te worden ingevuld. Concreet moeten, volgens het Hof van Justitie, onder “rechten” in de zin van art. 18 de door het gerecht voor zijn werkzaamheden in rekening gebrachte kosten worden verstaan, terwijl met “kosten” de bedragen worden bedoeld die het gerecht tijdens de procedure aan derden betaalt, met name aan deskundigen of getuigen (Ro 59). Wie het getuigengeld dan wel dient te betalen, blijft evenwel een open vraag ...

V. Interessante links met informatie over Europees (privaat)recht

- <http://europa.eu>

Dit is de officiële portaalsite van de Europese Unie met een waaier aan – te ontdekken – informatie. Wie op zoek is naar de teksten van Europese wetgeving, klikt op “publicaties en documenten”, en vervolgens op “wetgeving en verdragen”. Hierna is er mogelijkheid tot het zoeken van EU-wetgeving op trefwoord, referentienr. van het Publicatieblad, onderwerp, ...

- <http://curia.eu>

Zoals reeds aangegeven, bevat deze site alle informatie over arresten, gewezen door het Hof van Justitie vanaf 17 juni 1997. Ook is het mogelijk via deze site na te gaan welke zaken er recent behandeld werden / zullen worden, alsook welke zaken met gestelde prejudiciële vragen er hangend zijn.

- http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_nl.htm

De Europese justitiële atlas is een door de Europese Commissie beheerde website die informatie verstrekt over justitiële samenwerking in burgerlijke zaken. Alle informatie wordt verstrekt door de lidstaten. De website bestrijkt de volgende gebieden: (ctrl + klik op) [rechtsbijstand](#), [betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken](#), Europese procedures (procedure betreffende het [Europees betalingsbevel](#) en procedure voor [geringe vorderingen](#)), [bewijsverkrijging](#), de [erkenning en tenuitvoerlegging van be-](#)

[slissingen](#), inclusief de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en de [schadeloosstelling van slachtoffers van misdrijven](#).

De atlas biedt de mogelijkheid de standaardformulieren voor bepaalde grensoverschrijdende procedures online in te vullen. Tevens kan de atlas helpen om de bevoegde gerechten of autoriteiten te vinden waarbij u voor sommige aangelegenheden terecht kan. Tot slot kan in de atlas ook informatie over de rechtsstelsels van de lidstaten worden gevonden.

- http://ec.europa.eu/civiljustice/index_nl.htm

Dit is de website van het Europees Justitieel Netwerk in burgerlijke en handelszaken, waar voor welbepaalde onderwerpen (bijv. "rechtsorde", "juridische beroepen", "aanhangig maken van de zaak bij de rechter") informatie kan worden gevonden over zowel Europese, nationale als internationale wetgeving.

VI. Tot slot, alvast een kort woordje over het Europees/ Belgisch Justitieel Netwerk

Het Europees Justitieel Netwerk is een flexibele structuur, die informeel werkt en gericht is op het vereenvoudigen van de justitiële samenwerking tussen de lidstaten.

In dit netwerk is een centrale rol weggelegd voor de contactpunten, die ondersteuning bieden: 1) aan rechters, wanneer deze hulp kunnen gebruiken bij hun contacten met buitenlandse rechtbanken; 2) aan plaatselijke justitiële instanties en andere leden van het netwerk, door antwoorden te geven op vragen over Europese regels, samenwerkingsprocedures en wetgeving in andere lidstaten; 3) aan instanties waarin wordt voorzien in rechtsinstrumenten gericht op justitiële samenwerking op civiel en handelsrechtelijk gebied, zoals de nationale centrale autoriteiten die zich bezighouden met ouderlijk gezag en de ontvoering van kinderen.

In België is inmiddels ook een (Belgisch) Netwerk gegroeid dat zowel magistraten als contactpunten omvat en dat verder wordt uitgebouwd. Hierbij wordt gestreefd om per ressort minstens drie vertegenwoordigers te hebben, verantwoordelijk voor het Europees/supranationaal familierecht, het Europees economisch recht en tenslotte het Europees procesrecht. In de volgende nieuwsbrief wordt de werking van het EJN-BJN, en de mogelijkheden voor de magistraten om op deze netwerken beroep te doen, verder toegelicht.

Ilse Couwenberg
(lid EJN/BJN)